

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «МАРЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(Заява № 24857/07)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

10 лютого 2011 року

ОСТАТОЧНЕ

Рішення може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Марченко проти України»,

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Миряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska), *Голова*,

Здравка Калайджиева (Zdravka Kalaydjieva),

Джулія Лафранк (Julia Laffranque), *судді*,

та Стівен Філліпс (Stephen Phillips), *заступник Секретаря секції*,

після обговорення за зачиненими дверима 18 січня 2011 року,

вносить таке рішення, що було ухвалене у той самий день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 24857/07), поданою проти України до Суду 1 червня 2007 року відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) трьома громадянками України — пані Людмилою Іванівною Марченко, пані Світланою Вікторівною Марченко (Мацевіцька) та пані Боженою Вікторівною Марченко (далі — заявниці).

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — п. Ю. Зайцевим.

3. 5 травня 2009 року Суд вирішив направити скаргу відносно тривалості провадження Уряду. Відповідно до Протоколу № 14 заява була передана комітету в складі трьох суддів.

ФАКТИ

4. Заявниці були народжені відповідно в 1963, 1983 та 1988 роках та проживають в м. Макарові. Пані Людмила Марченко — мати інших двох заявниць.

5. З 1987 року пані Людмила Марченко мешкала в будинку разом з паном М., її чоловіком, пані О. Н., матір'ю чоловіка, та пані Світланою Марченко. У 1988 році народилася пані Божена Марченко. У 1989 році пані О. Н. набула право на вищезазначений будинок. У 1992 році пан М. помер. У 2000 році пані О. Н. уклала договір дарування з паном О. О. та передала йому право власності на вищезазначений будинок.

6. У серпні 2000 року пані Людмила Марченко звернулася до Макарівського районного суду (далі — районний суд) з позовом до пані О. Н. та пана О. О. від свого імені та імені двох інших заявниць про поділ спільного майна та визнання частково недійсним договору дарування.

7. 20 жовтня 2000 року районний суд призначив судову експертизу та зупинив провадження у справі.

8. Отримавши результати експертизи 3 травня 2001 року, районний суд поновив провадження у справі 28 травня 2001 року.

9. 6 серпня 2001 року районний суд частково задовольнив позовні вимоги заявниць.

10. 31 серпня 2001 року пані О. Н. та пан О. О. подали апеляційну скаргу.

11. 12 жовтня та 14 грудня 2001 року апеляційний суд Київської області (далі — апеляційний суд) повернув апеляційну скаргу до суду першої інстанції в зв'язку з процесуальними недоліками. 6 листопада та 16 грудня 2001 року суд першої інстанції надав заявницям строк для усунення недоліків їх апеляційної скарги. Зрештою, 13 лютого 2002 року суд першої інстанції залишив апеляційну скаргу без розгляду у зв'язку з її процесуальними недоліками.

12. 21 травня 2002 року апеляційний суд скасував це рішення та повернув справу до суду першої інстанції для вирішення питання про прийнятність апеляційної скарги пані О. Н. та пана О. О.

13. Після вирішення питання щодо прийнятності 1 липня 2002 року районний суд надіслав апеляційну скаргу до апеляційного суду для розгляду.

14. 11 жовтня 2002 року апеляційний суд скасував рішення від 6 серпня 2001 року та повернув справу до районного суду на новий розгляд.

15. 18 квітня 2003 року районний суд зупинив провадження у справі за клопотанням заявниць.

16. 22 серпня 2003 року районний суд виніс ухвалу про поновлення провадження у справі.

17. 13 лютого 2004 року районний суд задовольнив позовні вимоги заявниць.

18. 10 березня 2004 року пані О. Н. та пан О. О. подали апеляційну скаргу. 4 червня 2004 року апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції та відмовив заявницям у задоволенні позову.

19. 5 липня 2004 року заявниці подали касаційну скаргу.

20. 9 листопада 2006 року Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу як необґрунтовану.

21. З шістнадцяти судових засідань у справі чотири були відкладені у зв'язку з клопотаннями заявниць чи з їх неявкою; чотири — у зв'язку з клопотаннями відповідачів чи з їх неявкою; три — у зв'язку з необхідністю викликати свідка чи дослідити докази або інформацію.

ЩОДО ПРАВА

I. СКАРГА ЩОДО ТРИВАЛОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ПУНКТОМ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

22. Заявниці скаржилися, що тривалість провадження була несумісною з вимогою «розумного строку», передбаченою пунктом 1 статті 6 Конвенції, в якому зазначене наступне:

«Кожен має право на... розгляд його справи упродовж розумного строку... судом..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

A. Щодо прийнятності

23. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Далі Суд зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона визнається прийнятною.

B. Щодо суті

24. Уряд стверджував, що провадження було складним у зв'язку з участю в ньому великої кількості сторін, а також у зв'язку з тим, що суди досліджували події, які відбулися тридцять років тому. З точки зору Уряду, заявниці сприяли затягуванню провадження, вимагаючи його зупинення або не з'являючись у судові засідання. Уряд стверджував, що значних затримок, за які відповідальними є суд першої інстанції та апеляційний суд, не було, а тривалість провадження у Верховному Суді України була виправдана його надмірною завантаженістю. Уряд наголошував, що ця проблема була вирішена прийняттям 22 лютого 2007 року змін до національного законодавства.

25. Заявниці не погодилися.

26. Суд нагадує, що розумність тривалості провадження повинна визначатися у світлі відповідних обставин справи та з огляду на такі критерії: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів державної влади, а також важливість предмета спору для заявника (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [ВП] № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

27. Період, який має розглядатись, почався у серпні 2000 року та закінчився 9 листопада 2006 року. Таким чином, провадження у справі тривало майже шість років та три місяці у судах трьох інстанцій.

28. Спочатку Суд зазначає, що заявниці сприяли затягуванню провадження, не з'являючись на деякі судові засідання, а також поданням клопотань про зупинення провадження та поданням апеляційної скарги. Проте Суд не поділяє точку зору Уряду, що в першу чергу за затягування провадження відповідальними є заявниці.

29. Суд зазначає, що предмет розгляду спору не був складним, оскільки головним чином він стосувався права на вищезазначений будинок, яке могло бути встановлено на підставі документальних доказів. Суд також вважає, що провадження було безперечно важливим для заявниць, оскільки воно стосувалось права на будинок, який був їх основним місцем проживання.

30. Суд зауважує, що справу було двічі повернуто до судів нижчих інстанцій на новий розгляд. У зв'язку з цим Суд нагадує, що повторювані повернення справи на новий розгляд у межах одного провадження свідчать про наявність серйозних недоліків у діяльності національної судової системи (див. рішення у справі «Верціжесвська проти Польщі» (*Wierciszewska v. Poland*), заява № 41431/98, п. 46, від 25 листопада 2003 року). Суд також зауважує, що судам знадобилось майже одинадцять місяців для вирішення питання відносно прийнятності апеляційної скарги, поданої пані О. Н. та паном О. О. (див. пункти 10–14). Суд також зауважує, що зміни в законодавстві, на які посилався Уряд, були впроваджені 22 лютого 2007 року після закінчення провадження у цій справі.

31. Суд доходить висновку, що враховуючи безперечно важливість провадження для заявниць, державні органи діяли без належної швидкості, розглядаючи їх скарги, та загальна тривалість провадження перевищила строк, який можна вважати «розумним». Таким чином, у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СКАРГИ

32. Заявниці скаржилися за пунктом 1 статті 6 та за статтею 13 Конвенції на результат провадження, який був не на їх користь, оскільки національні суди відхилили їх вимоги.

33. З урахуванням наявних матеріалів Суд вважає, що скарги заявниць не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, закріплених Конвенцією або протоколами до неї.

34. Отже, ця частина заяви має бути визнана непринятною як явно необґрунтована відповідно до пунктів 3 та 4 ст. 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

35. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

36. Заявниці надали свої вимоги щодо справедливої сатисфакції після спливу встановленого строку. Отже Суд вважає, що присудження справедливої сатисфакції не вимагається.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції відносно надмірної тривалості провадження прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятними;
2. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 10 лютого 2011 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен Філіпс
Заступник Секретаря

Миряна Лазарова-Трайковська
Голова